PREEK GEHOUDEN BIJ DE BEGRAFENIS VAN PÈRE JACQUES ENGELS DOOR PÈRE LAMBERT VOS, ABT VAN CHEVETOGNE, OP 13 APRIL 2021

"Sta op, God, om recht te spreken op aarde, want alle volkeren behoren U toe!" Dit overwinningslied, dat ons tijdens de vespers van Stille Zaterdag een glimp laat opvangen van de Verrijzenis; hoe vaak heeft Père Jacques het niet met evenveel enthousiasme als overtuiging gezongen. En laten we eerlijk zijn: hoe vaak hebben wij niet vol vreugde gewacht op het moment dat hij het zou zingen, terwijl hij met verve de kerk doortrok, laurierbladeren uitstrooiend als teken van overwinning op de dood en de verzamelde gemeenschap bewierokend, het lichaam van Christus begraven in de verwachting van de verrijzenis. Père Jacques was, en is nu ongetwijfeld meer dan ooit, een liturgisch wezen. Hij hield van celebreren zoals hij ook hield van het lezen en becommentariëren van de Heilige Schrift. En de liturgie van Chevetogne, zowel de Latijnse als de Byzantijnse, bewaart daar nog enige sporen van, al was het maar in de synaxarion die wij elke dag lezen. Père Jacques leefde geheel in de geest, 'in de ideeën', van de eerste monniken van Amay-Chevetogne. Reeds als student aan San Anselmo stelde hij voor die tijd gedurfde liturgische initiatieven voor. We waren aan het eind van de jaren vijftig van de vorige eeuw. Maar laten we niet vooruitlopen.

Leo Engels werd op 26 februari 1931 in Amsterdam geboren als zoon van een Nederlandse vader en een moeder van Zweedse afkomst, die overleed toen hij slechts 4 jaar oud was. Deze moeder, die te vroeg stierf, liet Père Jacques achter met een wond die nooit is geheeld, ondanks de hartelijkheid van zijn vaders tweede vrouw, tegenover wie hij, net als tegenover zijn vader, tot op hoge leeftijd een ware kinderlijke vroomheid aan de dag legde. En ook na hun dood, want Père Jacques had een sterk besef van de plicht om te gedenken.

Leo Engels kwam in de herfst van 1952 in Chevetogne aan en trad op 16 januari 1953 in het noviciaat, waarbij hij de naam Jacques kreeg. Hij deed er zijn professie een jaar later, op 2 februari 1954. Vervolgens ging hij studeren in San Anselmo, wat hem de gelegenheid bood om *in situ* de Romeinse statieliturgie te ontdekken, waarmee hij reeds vanuit het missaal vertrouwd was. Terug in Chevetogne werd hij op 26 juli 1959 in de kathedraal van Namen tot priester gewijd, samen met zijn confrater en landgenoot Philippe Bär, de latere bisschop van Rotterdam. Trouwens, Père Jacques en monseigneur Philippe bleven hun hele leven goede vrienden, hoe verschillend ook van karakter. Ze beschikten allebei over de humor die zo onontbeerlijk is om in een gemeenschap te leven.

Na een jaar *ceremonarius* en *sacristain* van de Latijnse kerk te zijn geweest, werd Père Jacques in 1962 als econoom naar het Grieks College in Rome gestuurd. Hij bleef er elf jaar en liet een goede herinnering na aan allen die hem daar hebben gekend. Het was in deze jaren dat hij, op verzoek van de bisschop van Reggio Calabria, belangstelling kreeg voor de gemeenschap van Byzantijnse oorsprong van Bova, waarvoor hij zich gedurende vijftig jaar heeft ingespannen om hen te helpen hun wortels en hun oosterse spiritualiteit te herontdekken. Hij sloot er vriendschappen die tot op de dag van vandaag voortduren. In 2019 kreeg hij voor die niet aflatende inzet het ereburgerschap van de stad Bova en werd hij benoemd tot erekanunnik van het Metropolitaan Kapittel van Reggio Calabria. Vanaf het moment dat het overlijden van Père Jacques bekend werd stromen talrijke getuigenissen van genegenheid en dankbaarheid uit Calabrië binnen; uit dat Calabrië dat hem zo na aan het hart lag en waarvan hij ons tot het laatste ogenblik op de hoogte heeft gehouden.

Bij zijn terugkeer uit Rome naar Chevetogne in 1973 kreeg Père Jacques de taak om leiding te geven aan de iconografie, vervolgens werd hij econoom en *majordomus*. In deze hoedanigheid werkte hij onvermoeibaar mee aan de bouw van de Latijnse kerk en de nieuwe bibliotheek. Het moet worden gezegd dat Père Jacques, die een uitgesproken voorliefde had

voor archeologie, kunst en geschiedenis, zijn hele leven lang de architecten plaagde met plannen en schetsen. Hij was dan geheel in zijn element.

Gelijktijdig of later was hij ook secretaris van het financieel beheer van het klooster, verantwoordelijke voor het linnengoed, gastenpater, subprior en verantwoordelijke voor de oblaten, zoals velen van hen zich herinneren.

Als man van vele ondernemingen was Père Jacques, als ik het zo mag zeggen, een man van contrasten: hij was buitengewoon oplettend en bedachtzaam, maar kon ook vernietigende opmerkingen maken, vooral tegen meerderen, ongeacht hun rang in de hiërarchie (ik moet bekennen dat ik daar nooit last van heb gehad); hij was een man van grote ondernemingen, maar ook van kleine details; hij kon nauwelijks gezeten tijdens een vergadering of conferentie in slaap vallen, maar ook door het huis zwerven in alle richtingen, van de kelder tot de zolder, alsof hij een gave van bilocatie had; hij celebreerde met de grootste waardigheid, maar hij pakte ook met beide handen de meest onaangename taken aan. Père Jacques was thuis in elke situatie en hij had nooit gebrek aan ideeën en projecten.

Ascetisch en volhardend, toonde Père Jacques tot het einde toe, ondanks zijn gezondheidsproblemen, een niet aflatende ijver voor het officie en voor het persoonlijk gebed en de *lectio divina*. De laatste jaren was Père Jacques, die altijd zo rechtop had gestaan, geleidelijk voorovergebogen, letterlijk in tweeën gebogen, ten gevolge van rugproblemen, waaraan hij leed. Hij bleef echter altijd bezig, en dat was waarschijnlijk wat hem zwaar viel in zijn laatste weken in het ziekenhuis: bedlegerig zijn en veroordeeld tot inactiviteit. Misschien heeft dit ertoe bijgedragen dat hij zichzelf kon loslaten en zich volledig overgeven aan de wil van God, Hem dankend dat hij Hem zo lang had mogen dienen. Bij een laatste bezoek aan hem vertrouwde hij ons toe: “De Heer laat mij niet in de steek, Hij laat mij nog bidden”. Zich aan onze gebeden toevertrouwend en ons van de zijne verzekerend, is hij vredig overgegaan van deze wereld naar de Vader.